



امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

تعداد سوالات: ۱۰ صبح	تاریخ: ۱۵	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه
تعداد سوالات: ۱۰ صبح	تاریخ: ۱۷	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه

شماره نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه
شماره نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه

نیمسال اول ۹۸-۹۷
رشته فقه ورودی مهر ۹۵



کتاب: ۳۹۷۱/۱۶
موضوع: ۱۳۹۷/۱۱/۰۲
موضوع: ۸ فقه
کتاب: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی
موضوع: جلد سوم: حدود (ص ۲۶۱-۲۶۰)، قصاص (ص ۳۰۵-۳۰۴) و دیات (ص ۳۳۳-۳۵۴)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسۀ علمیه: شهرستان: استان:

۱- از دیدگاه مصنف کدام یک از احکام مذکور در صحیحہ «علی بن جعفر عن اخیه موسی بن جعفر علیه السلام: سألته عن رجل تزوج امرأة و لم يدخل بها فزنی ما علیه؟ قال: یجلد الحد و یلحق رأسه و یفرق بینة و بین أهله و ینفی سنة» باید حمل بر رجحان و اولویت شود؟ ص ۲۷۳ پ ۵

الف. یفرق بینة و بین أهله
 ب. یلحق رأسه
 ج. یجلد الحد
 د. ینفی سنة

۲- با دقت در مسأله «أنه یصلی علی الزانی بعد رجمه و یدفن فی مقابر المسلمین» ارزیابی مصنف از احکام مسأله مذکور چیست؟ ص ۲۸۴ پ آخر

الف. فهو غیر واضح لعدم اقتضاء القاعدة له و دلالة بعض الروایات علی خلافه
 ب. فهو واضح لإقتضاء القاعدة له و دلالة بعض الروایات علی ذلك
 ج. فهو واضح لإقتضاء القاعدة له و إن لم یدلّ علیه الروایات
 د. فهو غیر واضح لدلالة بعض الروایات علی خلاف ذلك

۳- از دیدگاه مصنف آیا حرمت قتل انسان شامل حملی که نطفه یا علقه است و یا حملی که از زنا است، به ترتیب می‌شود؟ ص ۳۰۹ پ ۲ و ۳

الف. بله - بله
 ب. بله - خیر
 ج. خیر - خیر
 د. خیر - بله

۴- کدام یک از امور شش گانه دیه قتل عمدی مسلمان، مستند روایی ندارد و دلیل اعتبار آن منحصر به تسالم فقهی است؟ ص ۳۳۹ پ ۲

الف. عشرة آلاف درهم فضة
 ب. ألف دینار ذهب
 ج. مائتا حلة
 د. مائتا بقرة

۵- آیا تعیین معیار تحقق زنا در روایات به «التقاء الختانین» با فتوای مشهور که وطی از دُبر را نیز از مصادیق زنا می‌دانند، منافات دارد؟

چرا؟ ص ۲۶۷ پ ۴ - ۱/۵ نمره

جواب: خیر، (نمره ۰/۵) زیرا روایاتی که معیار تحقق زنا را «التقاء الختانین» تعیین کرده‌اند ناظر به حالت غالب (وطی از قُبُل) می‌باشند. (۱ نمره)

۶- با دقت در صحیحہ فضیل «سمعت ابا عبد الله علیه السلام یقول: من اقر علی نفسه عند الامام یحق من حدود الله مرة واحدة حرا كان او عبدا او حرة او امة فعلى الامام ان یقیم الحد علیه ... الا الزانی المحصن فانه لا یرجمه حتی یشهد علیه اربعة شهداء ... فقال له بعض اصحابنا: یا ابا عبد الله فما هذه الحدود التي اذا اقر بها عند الامام مرة واحدة علی نفسه اقیم علیه الحد فیها؟ فقال: ... و اذا اقر علی نفسه بالزنا و هو غیر محصن فهذا من حقوق الله ...» به سؤالات زیر پاسخ دهید. ص ۲۷۸ پ ۲ - ۲ نمره

الف) دو حکم مذکور در این روایت که با مذهب امامیه مخالفت دارد را تبیین کنید.

جواب: عدم ثبوت رجم با چهار مرتبه اقرار و توقف ثبوت آن بر شهادت چهار نفر (۰/۷۵ نمره) و نفوذ اقرار عبد و کنیز دو حکم مذکور در روایت هستند که با مذهب امامیه مخالفت دارد. (۰/۷۵ نمره)

ب) با توجه به احکام مذکور در صحیحہ که مخالف با مذهب امامیه هستند، مصنف صحیحہ فضیل را چگونه توجیه می‌کند؟

جواب: مصنف صحیحہ فضیل را حمل بر تقیه می‌کند. (۰/۵ نمره)

۷- با توجه به آیه شریفه «و الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً و لَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا و أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ» (نور: ۲۳) آیا ثبوت حد بر قاذف مشروط به إحصان مقدوف است؟ پاسخ سؤال را در دو فرض ثبوت و عدم ثبوت مفهوم برای آیه شریفه تبیین کنید. ص ۲۹۲ پ ۱ - ۲ نمره

جواب: منطوق آیه دلالت دارد که حد بر کسانی ثابت است که محصنات را قذف می‌کنند و اگر آیه مفهوم داشته باشد مفهوم آن بر نفی حد از قذف غیر محصن

دلالت دارد. (۱ نمره)

اگر آیه مفهوم نداشته باشد، منطوق آیه فقط بر ثبوت حد برای کسی دلالت دارد که شخص محصن را قذف کرده است و از ثبوت حد برای قذف غیر محصن قاصر است، بنابر این با قصور ادله اجتهادی با تمسک به اصل براءت، ثابت می‌شود که قذف غیر محصن حد ندارد و شرط ثبوت حد، إحصان مقدوف است. (۱ نمره)

۸- با توجه به روایت دعائم الإسلام «لا يصلح الحكم و لا الحدود و لا الجمعة الا بامام عدل» که برخی از فقها بر عدم جواز اقامه‌ی حدود

در عصر غیبت به آن استناد کرده‌اند، به سؤالات زیر پاسخ دهید. ص ۳۰۳ - ۲ نمره

(الف) نظر مصنف در مورد این قول و دلیل آن چیست؟

جواب: این روایت را باید بر زمان حضور امام معصوم (علیه‌السلام) حمل نمود. یعنی اقامه‌ی این کارها در عصر امام (علیه‌السلام) برای غیر امام جایز نیست. و در غیر این صورت چگونه کسی می‌تواند بگوید که این‌ها در عصر غیبت جایز نیست در حالی که تعطیلی حدود و احکام و... باعث تشتت و از هم گسیختگی و از هم پاشیدن نظام زندگی می‌شود. (۱ نمره)

(ب) نظر مصنف در مورد سند این روایت (کتاب دعائم الاسلام) را بیان کنید.

جواب: سند دعائم الاسلام قابل مناقشه است. چون این روایات کتاب مراسیلی است که اسنادشان ذکر نشده است. (۱ نمره)

۹- با دقت در عبارت «یثبت القتل عمداً بالإقرار و لو مرة واحدة هذا و المنسوب الی جماعة- کالشیخ و ابن ادریس و غیرهما- اعتبار الاقرار مرتین. و علق صاحب الجواهر علی ذلك بقوله: و لا نعرف له وجهها الا الاحتیاط فی الدماء الذی لا یعارض الادلة» به سؤالات زیر

پاسخ دهید. ص ۳۱۷ پ ۲ - ۱/۵ نمره

(الف) اشکال مذکور در متن که صاحب جواهر در تعلیقه خود به نظریه منسوب به شیخ و ابن ادریس ایراد می‌کند را تبیین کنید.

جواب: معتبر بودن دو اقرار، هیچ وجه شرعی، جز احتیاط در ریختن خون ندارد. و با وجود دلیل بر کفایت یک مرتبه اقرار برای اثبات قتل نفس، نوبت به اجرای اصل عملی احتیاط نمی‌رسد. (۱ نمره)

(ب) منظور صاحب جواهر از عبارت «الاحتیاط لا یعارض الادلة» را تبیین کنید.

جواب: با وجود ادله و امارات مجالی برای رجوع به اصول عملیه نمی‌رسد و به طریق اولی بین آن‌ها تعارضی واقع نمی‌شود. (۰/۵ نمره)

۱۰- با ملاحظه صحیحه حلبی از امام صادق (علیه‌السلام) «الرجل یقتل المرأة متعمدا فاراد اهل المرأة ان یقتلوه، قال: ذاک لهم اذا ادوا الی

اهله نصف الدیة» به سؤالات زیر پاسخ دهید. ص ۳۲۲ مستند ۱ و ص ۳۲۳ پ ۲ و ۳ - ۱/۵ نمره

(الف) با توجه به صحیحه مذکور ارزشیابی سندی و دلالی مصنف درباره روایت نوفلی از سکونی «ان امیر المؤمنین (علیه‌السلام) قتل رجلا بامرأة قتلها عمداً» چیست؟

جواب: این روایت، از نظر سند اشکال دارد، زیرا درباره نوفلی توثیقی وارد نشده است. (۰/۵ نمره) و از نظر دلالت نیز این روایت در مورد پرداخت دیه، ساکت و مطلق است و می‌توان مفاد آن را با صحیحه حلبی که دال بر لزوم پرداخت نصف دیه است، مقید کرد. (۰/۵ نمره)

(ب) با توجه به صحیحه مذکور مصنف موثقه اسحاق بن عمار عن جعفر (علیه‌السلام): «ان رجلا قتل امرأة فلم یجعل علی (علیه‌السلام) بینهما قصاصا و الزمه الدیة» را چگونه توجیه می‌کند؟

جواب: می‌توان مضمون این روایت را که بر عدم حکم قصاص برای قاتل دلالت دارد بر موردی حمل کرد که اولیای مقتول، حاضر نشده‌اند نصف دیه را برگردانند و از این رو، حضرت حکم به پرداخت دیه توسط قاتل فرموده است. (۰/۵ نمره)

۱۱- با توجه به آیه شریفه «و کتبنا علیهم فیها ان النفس بالنفس و العین بالین و الأنف بالأنف و الأذن بالأذن و السن بالسن و الجروح قصاص» (مائدة: ۴۵) بین روایت موثقه زید بن علی عن أبائه عن علی (علیه‌السلام): «لیس بین الرجال و النساء قصاص الا فی النفس...» و روایاتی

که دلالت دارند زن حق قصاص از مرد در مادون نفس را دارد، کدامیک مقدم می‌شود؟ چرا؟ ص ۳۳۱ پ ۱ - ۱ نمره

جواب: روایاتی که دلالت دارند زن حق قصاص از مرد در مادون نفس را دارد. (۰/۵ نمره) زیرا روایات مذکور با اطلاق آیه شریفه ۴۵ سوره مائده مطابقت دارند، لذا بر موثقه زید بن علی که مخالف با اطلاق آیه مذکور است مقدم می‌شود. (۰/۵ نمره)

۱۲- با توجه به عبارت «ان دية القتل الشبیهة بالعمد تستوفی فی سنین ثلاث لصحیحة ابی ولاد، و لكن المشهور انها تستوفی فی سنتین»

به سؤالات زیر پاسخ دهید. ص ۳۴۲ پ ۲ و ۳ - ۱/۵ نمره

(الف) از نظر مصنف دلیل مشهور برای پرداخت دیه قتل شبه عمد در طول دو سال، چیست؟

جواب: از دیدگاه ایشان برای فتوای مشهور غیر از اجماعی که بعضی از فقها ادعا کرده‌اند، دلیلی وجود ندارد. (۰/۵ نمره)

(ب) از نظر مصنف بین صحیحه ابی‌ولاد و فتوای مشهور در مسأله، عمل به کدامیک مناسب است؟ جواب: صحیحه ابی‌ولاد (۰/۵ نمره)

(ج) با توجه به فتوای مشهور در مسأله، عمل به صحیحه ابی‌ولاد طبق چه مبنایی صحیح است؟

جواب: طبق این مبنا که اعراض مشهور از روایت، باعث سقوط آن از اعتبار نمی‌شود. (۰/۵ نمره)

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- به سؤالات زیر درباره عاقله پاسخ دهید. ص ۳۵۳ مستند ۱۰ - ۲ نمره

(الف) طبق مبنای اختصاص حدیث رفع به احکام تکلیفی، آیا با استناد به آن می‌توان عاقله نبودن صبی و مجنون را ثابت کرد؟ چرا؟

جواب: بله؛ (۰/۵ نمره) زیرا ثبوت دیه بر عاقله حکم تکلیفی محض است و اصلاً بعید است که حکم وضعی باشد، لذا حتی طبق مبنای کسانی که حدیث رفع را به احکام تکلیفی اختصاص می‌دهند، با استناد به حدیث رفع می‌توان عاقله بودن را از صبی و مجنون نفی کرد. (۰/۵ نمره)

(ب) چرا زن جزو عاقله نیست؟

جواب: زیرا معنای لغوی عاقله اختصاص به مردان دارد. (۱ نمره)